

סיכום - דמותו של יהוא ודיון במנהיגות כנושא רוחב השזור בספר מלכים

א. לראשונה אנו פוגשים בדמותו של יהוא בדברי ה' לאליהו בהר חורב:

משימת קריאה

מלכים א, י"ט

- יג. ויהי כששמע אליהו וילט פניו באדרתו ויצא ויעמד פתח המערה והנה אליו קול ויאמר מה לך פה אליהו.
- יד. ויאמר קנא קנאתי לה' אליהי צבאות כי עובי בריתך בני ישראל את מובחרתך הרסו ואת נביאיך הרגו בחרב ואחרת אני לבדי ויבקשו את נפשי לקחתה.
- טו. ויאמר ה' אליו לך שוב לדרכך מדברה דמשק ובאת ומשחת את חזאל למלך על ארם.
- טז. ואת יהוא בן נמשי תמשח למלך על ישראל ואת אלישע בן שפט מאבל מחולה תמשח לנביא תחתך.
- יז. והיה הנמלט מחרב חזאל ימית יהוא והנמלט מחרב יהוא ימית אלישע.

מפרש המלבי"ם: ויאמר אז אמר לו כי הנהו ממלא רצונו מה שמקנא על כבוד ה' ויעניש את העם ע"י חזאל ויהוא ואלישע

- לפי פסוקים אלו, מה תפקידו ההיסטורי של יהוא?
- אלו תכונות נדרשות למנהיג שניתנה לו משימה כזו?

ב. נחזור למלכים ב' פרקים ח'-ט"ו.

בפסוקים המתארים את המלכת יהוא בידי אלישע הנביא מוזכר שנית תפקידו של יהוא:

משימת קריאה

מלכים ב', ט

- ו. ויקם ויבא הביתה ויצק השמן אל ראשו ויאמר לו פה אמר ה' אליהי ישראל משחתך למלך אל עם ה' אל ישראל.
- ז. והכיתה את בית אחאב אדניך ונקמתי דמי עבדי הנביאים ודמי כל עבדי ה' מיד איובל.
- ח. ואבד כל בית אחאב והכרתי לאחאב משתין בקיר ועצור ועזוב בישראל.
- ט. ונתתי את בית אחאב כבית ירבעם בן נבט וכבית בעשא בן אחיה.
- י. ואת איובל יאכלו הכלבים בחלק יורעאל ואין קבר ויפתח הדלת וינס.

- האם התחדש בפסוקים אלו משהו בנוגע לתפקידו של יהוא? הסבירו והסתמכו על הפסוקים בתשובתכם.
- האם בעקבות פסוקים אלו, והבנה ברורה יותר בנוגע למשימה שקיבל יהוא, ישנן תכונות נוספות הנדרשות למנהיג לשם מילוי המשימה, שלא חשבתם עליהן?

ג. מעשיו של יהוא

השלימו את הטבלה:

היכן מוזכר	מעשה של יהוא	מאפיינים בולטים של המעשה	תכונות בולטות של יהוא
פרק ט', י"ד-כ"ו			
פרק ט', כ"ז-כ"ט			
פרק ט', ל'-ל"ז			
פרק י', א'-י"א			
פרק י', י"ב-י"ז			

ד. הערכת דמותו של יהוא

משימת קריאה

קראו פסוקים כ"ח-ל"ו בפרק י'. הפסוקים מסכמים את ימי יהוא.

כח. וַיִּשְׁמַד יְהוּא אֶת הַבַּעַל מִיִּשְׂרָאֵל.

כט. וְרַק חֲטָאֵי יִרְבָּעָם בֶּן נִבַּט אֲשֶׁר הִחְטִיא אֶת יִשְׂרָאֵל לֹא סָר יְהוּא מֵאַחֲרֵיהֶם עֲגָלֵי הַזֹּהֵב אֲשֶׁר בֵּית אֵל וְאֲשֶׁר בְּדֹן.

ל. וַיֹּאמֶר יְהוֹיָכָן אֶל יְהוּא אֲשֶׁר הָיִיבֶתָ לַעֲשׂוֹת הַיִּשָּׁר בְּעֵינֵי כָל אֲשֶׁר בְּלִבִּי עָשִׂיתָ לְבֵית אֲחָאָב בְּנֵי רִבְעִים יָשׁוּבוּ לָךְ עַל כִּסֵּא יִשְׂרָאֵל.

לא. וַיְהִי וְלֹא שָׁמַר לְלַכֵּת בְּתוֹרַת ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בְּכָל לְבָבוֹ לֹא סָר מֵעַל חַטֹּאוֹת יִרְבָּעָם אֲשֶׁר הִחְטִיא אֶת יִשְׂרָאֵל.

לב. בְּיָמֵם הָהֵם הֵחָל ה' לְקַצּוֹת בְּיִשְׂרָאֵל וַיָּכֶס חֲזָאֵל בְּכָל גְּבוּל יִשְׂרָאֵל.

לג. מִן הַיָּרְדֵּן מִזֶּרֶחַ הַשָּׁמֶשׁ אֶת כָּל אֶרֶץ הַגִּלְעָד הַגָּדִי וְהָרְאֹבֶנִי וְהַמְנַשִּׁיד מִעֲרֵיעַר אֲשֶׁר עַל נַחַל אַרְנֹן וְהַגִּלְעָד וְהַבְּשָׁן.

לד. וַיִּתֵּר דְּבָרֵי יְהוּא וְכָל אֲשֶׁר עָשָׂה וְכָל גְּבוּרָתוֹ הַלֹּא הֵם פְּתוּבִים עַל סֵפֶר דְּבָרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל.

לה. וַיִּשְׁכַּב יְהוּא עִם אֲבֹתָיו וַיִּקְבְּרוּ אוֹתוֹ בְּשִׁמְרוֹן וַיִּמְלֹךְ יְהוֹאָחָז בְּנוֹ תַחְתָּיו.

לו. וְהַיָּמִים אֲשֶׁר מָלַךְ יְהוּא עַל יִשְׂרָאֵל עֶשְׂרִים וּשְׁמֹנֶה שָׁנָה בְּשִׁמְרוֹן.

• מהם הדברים החיוביים ומהם הדברים השליליים המיוחסים ליהוא בפסוקים?

• כיצד אפשר להסביר את היחס האמביוולנטי כלפי יהוא?

לפניכם פירוש רש"י על פסוק מספר הושע:

מנבואת הושע משתמעת ביקורת על הכרתת בית אחאב בידי יהוא. את דברי הנביא: "כִּי עוֹד מַעֲט וּפְקַדְתִּי אֶת דְּמֵי יִזְרְעֶאל עַל בֵּית יְהוּא וְהִשְׁפַּתִּי מִמְּלָכּוֹת בֵּית יִשְׂרָאֵל" (הושע א', ד).

מבאר רש"י כך:

"את דמי יזרעאל - כתרגומו את דמי בית אחאב שהרג יהוא ביזרעאל על שעבדו את הבעל. והלכו הוא [יהוא] ובניו אחרי כן, ועבדו עבודת עכו"ם [עבודה זרה], לכן אני חושב עליהם דמי בית אחאב כדם נקי".

מדוע לפי רש"י מעשיו של יהוא נחשבים למפרע לשפיכות דמים?

ה. מה אפשר ללמוד על מנהיג ומנהיגות?

1. כתבו פסקה המתארת מה אפשר ללמוד מדמותו של יהוא ומה לא ראוי לאמץ מהתנהגותו.

2. ענו בנוגע לכל אחד מהמנהיגים:

- שלמה
- רחבעם
- ירבעם
- אחאב
- אליהו

תארו מעשה/החלטה/בחירה של המנהיג.

כתבו:

- באילו תחומים/נושאים נדרש המנהיג לקבל החלטות וליישמן?
- כיצד השפיעו ההחלטות על יהוא באופן אישי או על הממלכה?
- מה תוכלו לומר על הדרישות הנדרשות ממנהיג בעקבות הדוגמאות שעסקתם בהן?